

Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet

Handläggare: Jonathan Lindgren

En enklare hantering av vattenfrågor vid planläggning och byggande (SOU 2023:72), LI2023/03629

Villaägarnas Riksförbund har beretts tillfälle att yttra sig över rubricerad utredning och har anledning att anföra följande.

- Villaägarnas Riksförbund välkomnar den föreslagna definitionen på dagvatten.
- Villaägarnas Riksförbund välkomnar den föreslagna förenklingen av strandskydd i samband med ändring av detaljplan.
- Villaägarnas Riksförbund anser att de föreslagna dagvattenåtgärderna som åläggs fastighetsägare för villaägaren exemplifieras på ett proportionerligt sätt och under de förutsättningarna kan stödjas.
- Villaägarnas Riksförbund anser att de föreslagna befogenheterna för huvudman att kunna stänga av vatten är motiverade under förutsättning att de är proportionerligt rimliga.

Utredningen En enklare hantering av vattenfrågor vid planläggning och byggande har sett över hanteringen av vattenfrågor vid planläggning och byggande. I utredningen ingår att analysera och lämna förslag på hur kommunerna vid planläggning och prövning enligt plan- och bygglagen ska kunna säkerställa att miljö kvalitetsnormer för vatten följs att dagvatten hanteras på ett hållbart sätt och att dricksvattenförsörjningen tryggas. till uppdrag att föreslår hur 2020 års dricksvattendirektiv ska genomföras i svensk rätt. Många av förslagen i utredningen får betydelse för utformningen av framtida fastighetsområden. Villaägarnas Riksförbund har för remissvaret avgränsat sig till några av de delar som adresserar befintliga villaägares boendevillkor.

Definition på dagvatten

Utredningen landar i att föreslå en definition för termen dagvatten. Vattentypen föreslås därmed få en definition som ”regn- eller smältvatten som inte tränger ned i marken eller som avrinner på markyta eller konstruktion”. Med detta avskiljs dagvatten från avloppsvatten, där denna vattentyp tidigare figurerat och även sammanblandats åtgärds mässigt.

Ansvaret för bortledning av dagvatten har präglats av oklarheter men i praktiken börjat få tillämpningar runtom i kommuner. I utredningen läggs förslag för hur detta kan formaliseras, även för vilka krav som kan framställas för hantering av vatten på en enskild tomt. Obebyggda tomter föreslås underställas krav att i skälig utsträckning kunna hantera dagvatten. Skälighetskravet innebär att kraven inte bör vara mer långtgående än att de kan uppfyllas med en enklare dagvattenlösning och för tomter som ska bebyggas med en- eller tvåbostadshus anger utredningen att det bör finnas en särskild flödesproblematik på tomten för att krav ska uppkomma.

Förenklade strandskyddsregler för att underlätta planändringar

Utredningen föreslår en förenkling i hanteringen av strandskyddet i samband med ändring av detaljplan. Strandskydd föreslås inte längre återinträda när ändamålet med den nya planen är detsamma som tidigare. Det kan ha funnits en industriverksamhet eller järnväg på platsen, om denna försvinner krävs det idag en ny prövning där kommunen eller länsstyrelsen måste besluta om att på nytt upphäva strandskyddet. Utredningens förslag är att denna dubbelprövning kan utgå.

Ny reglering av dagvatten

Utredningen föreslår för lagen om allmänna vattentjänster en ny bestämmelse där kommunen vid behov kan förelägga en fastighetsägare inom ett verksamhetsområde att vidta en dagvattenåtgärd.

I första hand ska kommunen klara att hantera dagvatten på allmän plats. Men vid skyfall tar sig proportionerna på vattenmängden snabbt en omfattning som överstiger vad som uppnåeligt för det allmänna dagvattenledningsnätet. Utredningen identifierar därför behovet att även enskilda fastigheter vidtar åtgärder som omhändertar och kvarhåller dagvattenflödet från att belasta de allmänna dagvattensystemen. Det finns redan idag ett generellt ansvar för fastighetsägare att ordna så att avvattnings från tomt inte orsakar olägenhet för omgivningen. Vatten får inte heller bli till en förorening enligt gällande lagstiftning. Istället ska det enligt utredningen vara särskilda situationer som ska ligga till grund för att kommunen ska kunna förelägga en enskild fastighetsägare att vidta dagvattenåtgärder för att förebygga problem vid kommande skyfall.

För Villaägarnas Riksförbund är proportionerna för detta angelägna att lägga på relevant nivå, något som också påpekats i vår medverkan i utredningens expertgrupp. Utredningen har hört detta och ger konkreta exempel på vad som kan vara aktuellt, såsom regntunnor för att samla från tak, plantering av träd eller ordnande av regnbäddar. Delar av en asfalterad trottoar kan behövas tas bort, ett dike kan behöva grävas som leder till en bäck eller särskilt område för dagvattenavrinning. Utredningen förtydligar också att kommunen inte slentrianmässigt får besluta om den här typen av förelägganden, möjligheten att besluta om förelägganden ska också begränsas till fastighetsägare inom en allmän VA-anläggnings verksamhetsområde. En ytterligare begränsning är att föreläggandemöjligheten begränsas till planer som har beslutats tidigast från den 1 januari 2027.

Bevattningsförbud vid vattenbrist

Utredningen föreslår ett nytt bemyndigande i vilket regeringen, länsstyrelse eller kommun får meddela föreskrifter om förbud eller begränsning av användande av dricksvatten vid vattenbrist eller risk för vattenbrist. Därtill föreslår utredningen en möjlighet för huvudman att kunna stänga av vattenförsörjning för en fastighetsägare som försummar sina skyldigheter att lyda en sådan föreskrift.

Utredningen ger exempel på den vattenanvändning som kan tänkas omfattas av förbud, såsom bevattning av trädgård, fyllning av pool samt biltvätt. Andra saker än dricksvatten till dryck, mat och hygien. En avstängning får inte göras så att människors hälsa riskeras. Villaägarna anser att tider av torra med konsekvenser för allas tillgång till vatten också påbjuder ett ansvarstagande som bör följas. De befogenheter som huvudmannen föreslås ges bygger dock på att proportionerna för när en fastighetsägare anses ha försummat sina skyldigheter är rimliga.

Villaägarnas Riksförbund

Helena Thybell
Förbundsdirektör